

Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry
c/o Jari-Pekka Tamminen
Metsäniitynkatu 5 C 12
33710 Tampere

VALITUSKIRJELMÄ
11.3.2021

Korkein hallinto-oikeus
PL 180
00131 Helsinki
korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Asia: VALITUSKIRJELMÄ 2.2.2021 ANNETTUUN VAASAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖKSEEN (Päätösnumero 21/0002/1)

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto päätti myöntää 20.1.2020 Tampereen kaupungin hakemuksesta luvan (liite 1) Hiedanrannan vesistötäytölle Näsijärvessä. Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry ja Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry valittivat aluehallintoviraston päätöksestä Vaasan hallinto-oikeuteen, joka hylkäsi valitukset 2.2.2021 (liite 2). Tällä valituskirjelmällä pyydämme, että korkein hallinto-oikeus ottaa valituksemme Vaasan hallinto-oikeuden 2.2.2021 tekemästä päätöksestä käsittelyyn seuraavilla perusteluilla.

I Valitusluvan myöntämisen perustelut

1) Lain soveltamisen kannalta muiden samanlaisten tapausten ja oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää, että korkein hallinto-oikeus ottaa asian käsittelyyn. Vaasan hallinto-oikeus ei ole käsitellyt 2.2.2021 päätöksessään aiempaa 13.12.2019 tekemäänsä päätöstä (liite 3) vesistötäytöstä, joka sijoittuu samalle alueella. Kyseisen päätöksen huomiotta jättäminen on tarkoittanut erityisesti varovaisuusperiaatteen huomioimisen laiminlyöntiä. Lisäksi Vaasan hallinto-oikeus ei ole ottanut kantaa Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 28.12.2020 tekemään päätökseen (liite 4) nyt kyseessä olevasta vesistötäytöstä ja siihen liittyvästä asemakaavallisen tarkastelun tarpeesta. Asian saattaminen ratkaistavaksi korkeimpaan mahdolliseen oikeusasteeseen on tärkeää myös siksi, että Suomessa ei ole tietävästi koskaan tehty näin laajaa (13,3 ha) vesistötäyttöä pohjavesialueelle ja hanke poikkeaa tavanomaisesta vesistörakentamisesta. Koska tämän asian ratkaisu linjaa tulevien vesistötäyttöjen lupamenettelyjä, on tärkeää, että asiasta saadaan korkeimman hallinto-oikeuden ennakkoratkaisu.

2) Asia on saatettava korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi myös siksi, että Vaasan hallinto-oikeuden päätös sisältää lukuisia virheitä. Ensinnäkin intressivertailusta puuttuu merkittäviä yleisiä haittoja ja yksityisiä etuja on arvioitu yleisiksi eduiksi, jolloin vertailua ei ole tehty asianmukaisesti. Myöskään yleisten hyötyjen vaihtoehtotarkastelua eli hyötyjen saavuttamista ilman hankkeesta aiheutuvia haittoja ei ole käsitelty päätöksessä ollenkaan. Toiseksi Näsijärven pohjan kantavuuteen liittyvissä laskelmissa on ilmeisiä virheitä ja puutteita, joita ei ole käsitelty Vaasan hallinto-oikeudessa. Kolmanneksi hankkeen aiheuttamia pintaveden virtauksien muutoksia arvioivat mallinnukset perustuvat puutteellisiin tuulihavaintoihin sekä virheelliseen viranomaislausuntoon.

3) Valitusluvan myöntämiseen on myös erittäin painava muu syy, sillä Vaasan hallinto-oikeuden päätöksenteossa on epäselvyyksiä, sillä hallinto-oikeus on linjannut keväällä 2020, että vesistötäytön valmistelutöiden kiellolle ei ole tarvetta, vaikka vielä lokakuussa 2020 ei ole ollut

edes selvillä ketkä hallinto-oikeuden tuomareista ylipäätään ratkaisevat kyseistä asiaa. Lisäksi tästä hallinto-oikeuden linjauksesta ei ole tiedotettu muutoksenhakijoita millään muotoa.

II Valituksen vaatimukset ja perusteet aiempien päätösten kumoamiselle

Tällä valituksella vaadimme, että korkein hallinto-oikeus

- 1) kumoaa Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen myöntää lupa täytölle, koska päätös ei ole lainmukainen, se perustuu virheellisille selvityksille ja se sisältää lukuisia epävarmuustekijöitä, jotka ovat ristiriidassa varovaisuusperiaatteen kanssa,
- 2) kumoaa Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen myöntää lupa valmistelevien toimenpiteiden toteuttamiseksi suojaverhojen asentamisen osalta ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä, koska suojaverho estää kalojen liikkumisen alueella,
- 3) kumoaa Vaasan hallinto-oikeuden 2.2.2021 antaman päätöksen kokonaisuudessaan, koska päätös sisältää lukuisia epävarmuustekijöitä, jotka ovat ristiriidassa varovaisuusperiaatteen kanssa. Lisäksi päätös ei ole linjassa muiden oikeuden päätösten kanssa, päätöksen intressivertailua ei ole tehty asianmukaisesti ja päätös pohjautuu selvityksiin, joissa on ilmeisiä virheitä. Myös Vaasan hallinto-oikeuden päätöksenteossa on ollut epäselvyyksiä, jotka puoltavat oikeuden päätöksen kumoamista,
- 4) toimittaa hankealueella katselmuksen, jotta korkeimman hallinto-oikeuden jäsenet voivat arvioida ja tehdä havainnot paikan päällä esimerkiksi maisemasta ja suunnitellun vesistöäytön laajuudesta. Katselmusta tarvitaan tässä yhteiskunnallisesti, kulttuurisesti ja luonnonsuojelullisesti tärkeässä asiassa, jotta oikeus saa mahdollisimman kattavan näkemyksen päätöksenteon tueksi sekä
- 5) edellyttää Tampereen kaupunkia suorittamaan asianosaisille korvauksena heidän oikeudenkäyntikuluistaan kaksi tuhatta (2000) euroa asianmukaisine korkoineen.

Varovaisuusperiaatteen huomioiminen

Sitä, että pohjavesi ei pilaantuisi, ei ole vielä kukaan varmistettu. Geo-Work Oy:n 2019 tekemä kartoitus (liite 5) antaa uutta tietoa pohjaveden imeytymisestä Hiedanrannan alueella. Pohjaveden rantaimetyminen tapahtuu osin piilosupparakenteiden kautta. Supparakenteet sijaitsevat osin entisen järvenpohjan alla, jonka paikalla kulkee nykyisin Paasikiventie. Ei siis ole poissuljettua, etteikö myös nykyisen järven pinnan alla voisi esiintyä tällaisia rakenteita. Kartoitus pitää siis ulottaa myös vesialueelle ja varmistaa, että pohjaveden imeytymisalue rajoittuu rantaviivaan. Kartoituksessa todetut imeytymissuunnat viittaavat siihen, että pohjaveden imeytymistä tapahtuu myös nykyisellä vesialueella.

Pohjaveden todellinen muodostumisalue saattaa siis poiketa nykyisestä maakuntakaavasta eikä ole täysin poissuljettua, etteikö hanke ulotu pohjaveden todelliselle muodostumisalueelle. Niinpä katsomme, että imeytymisalue pitää kartoittaa uudestaan ennen kuin alueelle voidaan myöntää toimenpidelupia. Maakuntakaavan pohjavesialue perustuu Pohjavesien Suojelun ja Kiviaineshuollon yhteensovittamiseen eli POSKI-projektiin, jota on tarkennettu lisätutkimuksilla. Pohjavesialueiden rajauksen tarkka määrittely edellyttää kairauksia maa-alueilla ja maatutkan käyttöä. Näin mittavan hankkeen yhteydessä pitäisi vesialueella tehdä riittävä määrä kairauksia harjun vedenalaisen lieverakenteen kartoittamiseksi ja pohjavesialueen rajaamiseksi. Nämä tutkimukset ovat hankkeen valmistelussa tehty puutteellisesti ja pohjavesialueen tarkka raja on edelleen epäselvä.

Geologian tutkimuskeskuksen tekemässä virtausmallissa (liite 6) ei esitetä mitään lukumääriä pohjavesialueen laskennalliseksi antoisuudeksi, mikä osaltaan heikentää virtausmallin luotettavuutta. Lisäksi virtausmallin liitteiden mukaan pohjavesialueella on isoja kartoittamattomia alueita, jotka osaltaan vähentävät virtausmallin tarkkuutta ja luotettavuutta. Virtausmallissa arvioidaan rantaimetyymisen kasvavan huomattavasti, jos Hyhkyn vedenottamalla otetaan suurin sallittu vesimäärä eli 3000 m³/d. Suurimman sallitun vesimäärän ottaminen on täysin mahdollista, sillä vedenottamon vaikutuspiiriin Hiedanrannan alueelle suunnitellaan työpaikkoja 10 000 henkilölle ja asuntoja 25 000 uudelle asukkaalle. Nykyisin Hyhkyn vedenottamon vaikutuspiirissä on yli 10 000 asukasta (Yle Uutiset 28.1.2019). Virtausmallissa myös Santalahdesta imeytyvän järviveden määrä kasvaa huomattavasti suurimmalla mahdollisella vedenottomäärällä. Santalahden alueella on havaittu pilaantuneita maa-aineksia (liite 7), joilla voi olla vaikutuksia pohjaveden laatuun, jos vedenottomäärät kasvavat. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (myöhemmin AVI) arvioi päätöksessään vaikutuksia vain nykyisillä vedenottomäärillä. Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus on arvioinut asemakaava-alueen riskialueeksi, jolla pohjaveden tila on huono (liite 8).

Vedenottamo hyödyntää siis pohjavettä, jonka virtaus voimistuu pilaantuneiden maa-ainesten kohdalla ja vaikutukset Tahmelan lähteeseen ovat todennäköisesti huomattavia, jos rantaimetyyminen täyttöalueella vaikeutuu. Näin ollen rantaimetyymisen vaarantaminen pitäisi varovaisuusperiaatteen mukaisesti jättää tekemättä. Lisäksi yhdellä tärkeimmistä pohjaveden imeytymisalueista eli uittotunnelin edustalla tehdään mittavia muutostöitä AVI:n päätöksen (liite 1, s. 14) mukaan

”Kanavan toteuttamiseksi nykyistä rantaviivaa uittotunnelin edustalla muotoillaan. Lisäksi uittotunnelin kohdalla oleva, vesistötyöttönä rakennettu niemeke poistetaan kaivamalla ympäröivän järven pohjan tasoon saakka.”

Näiden muutostöiden vaikutuksia ei ole arvioitu.

Epilänharju-Villilän pohjavesialuetta on laajennettu vuonna 2019 Pispalanharjun suuntaan pohjavesialueen rajausprosessissa. Tällä laajennusalueella sijaitsee myös tunnettu ja suuri Tahmelan lähde. Selvitysten mukaan jopa 70 % lähteen vedestä (1000 m³/d) on muodostunut pintavedestä. Toistaiseksi ei ole varmaa tietoa, miten Tahmelan lähde liittyy Epilänharju-Villilän pohjavesimuodostumaan ja Näsijärven rantaimetyymiseen, mutta on mahdollista, että Näsijärvestä tulevaa pintavettä imeytyy suuria määriä pohjavesimuodostumaan jossakin lähteen yläpuolella ja purkautuu sitten pohjavetenä Tahmelan lähteestä. Tämä on nähtävissä hyvin Yleisradion laatimasta pohjaveden virtauksia esittävästä kuvasta (Henry Lämsä / Yle). Koska kyseessä oleva pohjavesimäärä on suuri, peräti 1000 kuutiometriä päivässä, pitäisi Näsijärven rantaimetyymisen vaarantava Hiedanrannan täyttöhanke jo varovaisuusperiaatteen mukaisesti jättää toteuttamatta.

AVI:n päätöksessä ei ole huomioitu, että Tahmelan lähteen kanssa samalla alueella on laajahko lähteikköalue, jolla on runsaasti luonnontilaisia tihkupintoja. Tahmelan lähteikköalueelta on myös löytynyt uhanalaisia ja vaarantuneita pohjavedestä riippuvaisia hyönteislajeja kuten pyörörutavesiäinen, lähdeparvikirsikäs ja ujonorokirsikäs. Tahmelan lähde ja siitä lähtevä puron varsi on todettu arvokkaaksi hyönteisalueeksi.

Myös Pirkanmaan ELY-keskus on lausunnossaan (liite 9) todennut, että

”Pohjaveteen vaikuttavien hankkeiden vaikutusta tulee tarkastella suhteessa koko pohjavesimuodostumaan, ei pelkästään vedenottamoon.”

Tämä tarkoittaa sitä, että Tahmelan lähde on huomioitava osana koko pohjavesimuodostumaa, eikä hankkeen vaikutuksien arvioinnissa voida rajata Tahmelan lähdeä vaikutuksien ulkopuolelle. ELY-keskus on todennut samassa lausunnossaan myös, että hakemusta varten tehdyissä raporteissa

”ei oteta huomioon tai mallinneta eri vuodenaikoihin liittyviä jaksottaisia hydrologisia muutoksia. Lupa-asiassa tarkasteltavan vaikutuksen kannalta tämä on merkittävä puute. Luonnonolosuhteissa rantaimetyymisen määrä vaihtelee vuodenajoittain riippuen mm. järven vedenkorkeudesta.”

Näiden puutteiden takia vaikutuksia Tahmelan lähteeseen ei voida arvioida millään muotoa valituksen alaista hanketta varten tehdyillä raporteilla. Nähdäksemme valituksenalaisissa päätöksissä ei ole huomioitu varovaisuusperiaatetta ja esittämämme epävarmuustekijät ovat ristiriidassa varovaisuusperiaatteen kanssa.

Oikeuden aikaisemmat linjaukset

AVI:n myöntämä täyttölupa eroaa Vaasan hallinto-oikeuden 13.12.2019 hylkäämästä samaan alueeseen kohdistuvasta täyttöluvasta suunnitellun kanavan sekä siirrettävän louheen määrän ja louheella täytettävän järviolian laajuuden osalta. Siirrettävän louheen määrä on kaksinkertainen hylättyyn täyttölupa verrattuna ja vedenpäällinen täyttöpinta-ala on kasvanut 4,3 hehtaaria. Riskiä pohjaveden pilaantumiseen on siten huomattavasti kasvatettu. Käsillä olevaan uuteen täyttölupaan liittyy samoja epävarmuustekijöitä kuin jo kertaalleen hylättyyn täyttölupa.

Vaasan hallinto-oikeus toteaa 13.12.2019 annetussa päätöksessään, että

”Hallinto-oikeus arvioi olevan mahdollista rantaimetyymyksen muuttuessa, että pohjaveden virtaussuunnat pohjavesialueella muuttuvat tavalla, jota ei voida ennalta arvioida.”

sekä

”Hallinto-oikeus toteaa asiassa esitettyjen selvitysten perusteella, että niiden pohjalta ei tässä hankkeessa tässä laajuudessa voida sulkea pois mahdollisia haitallisia vaikutuksia pohjavesialueen hydrogeologisille ominaisuuksille ja alueen pohjaveden määrälle ja laadulle.”

Katsomme, että myös valituksen alainen päätös sisältää samaa epävarmuutta kuin hylätty päätös ja eikä asiassa ole saatavissa täysin pohjaveden kannalta varmaa vaikutusetonta ratkaisua. Kuitenkaan Vaasan hallinto-oikeus ei ole 2.2.2021 päätöksessään käsitellyt millään tapaa aiemmin 13.12.2019 tekemänsä päätöstä. Tätä on pidettävä mielestämme ilmeisenä virheenä varsinkin, kun hallinto-oikeus on perustellut aiemmin päätöstään juuri hankkeen laajuudella, joka on itse asiassa matkan aikana vain laajentunut.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on tehnyt 28.12.2020 päätöksen, jolla se on kumonnut Tampereen yhdyskuntalautakunnan 11.6.2019 myöntämän luvan poiketa täyttökiellosta, käyttötarkoituksesta ja rakennuskiellosta Hiedanrannan vesistötyön tekemiseksi.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus toteaa johtopäätöksissään, että

”Kun otetaan huomioon rakentamisen luonteesta ja hankkeen laajuudesta sekä hankealueen ympäristöstä saatu selvitys, hanke johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen ja voi aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia. Hanketta ei voida toteuttaa yksittäistapauksellisella poikkeamismenettelyllä, vaan se edellyttää asemakaavallista tarkastelua, joka mahdollistaa hankkeen arvioinnin laajemmasta, eri maankäyttötarpeiden yhteensovittamisen näkökulmasta.”

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on 20.1.2020 antamassaan päätöksessä todennut, että

”Hakija on myöhemmin selityksen yhteydessä ilmoittanut, että hakijalle on myönnetty lupa poiketa alueella voimassa olevien asemakaavojen mukaisesta täyttökielellä ja käyttötarkoituksesta vesistötytön rakentamiseksi, mikäli hankkeelle saadaan vesilain mukainen lupa.”

Katsomme, että Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös ja tätä myötäilevä Vaasan hallinto-oikeuden 2.2.2021 tekemä päätös eivät näin ollen pidä paikkaansa asemakaavoituksen käsittelyn osalta. Vesistötyttöön myönnetty lupa on täten vesilain 3 luvun 5 §:n vastainen, sillä päätöksessä ei ole otettu huomioon alueella voimassa olevia asemakaavoja. Lisäksi myönnetyllä lupapäätöksellä on vaikeutettu alueen kaavojen toteuttamista edellä mainitun lain kohdan vastaisesti. Alueen nykyiset asemakaavat eivät mahdollista hankkeen toteuttamista, joten alueen maankäytölle ja täyttörakenteiden toteuttamiselle ei ole myöskään maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia edellytyksiä ilman uutta asemakaavallista tarkastelua.

Lisäksi Hämeenlinnan hallinto-oikeus on todennut johtopäätöksissään, että

”Hanke poikkeaa merkittävästi tavanomaisesta vesistö rakentamisesta. Hanke mahdollistaa laajaa rakentamista asemakaavassa vesialueeksi osoitetulle alueelle. Samalla hanke muuttaa laajasti ja pysyvästi maa- ja vesialueiden suhdetta. Lisäksi hankealue sijaitsee Epilänharju-Villilän I luokan pohjavesialueella, jolloin hankkeella voi olla vaikutuksia myös pohjaveteen.”

Vaasan hallinto-oikeus ei ota 2.2.2021 päätöksessään kantaa Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 28.12.2020 tekemiin johtopäätöksiin, mitä on myös pidettävä ilmeisenä virheenä asian käsittelyssä.

Intressivertailun asianmukaisuus

Vaasan hallinto-oikeus ei ole tuonut asianmukaisesti esille hankkeesta aiheutuvia hyötyjä ja haittoja. Hallinto-oikeus esittää yksityiset edut yleisenä etuna, vaikka nykyisessä laajuudessaan suunniteltua saaritäyttöä ei voida perustella yleisillä eduilla. Se palvelee ennen muuta saaren rakentajien ja harvojen asunnonostajien etuja. Näsijärven ja pohjaveden suojelu palvelee suuremman intressiryhmän etuja. Hiedanrannan ja Lielahden rakentamisesta on tehty ensimmäinen yhteistoimintasopimus jo vuonna 2005 silloisen maanomistajan M-Realin ja rakennusyhtiö YIT:n kanssa (YIT Group 16.6.2005). Sittenkin kyseinen rakennusyhtiö on liitetty osaksi Raitiotieallianssia ja käytännössä sille on annettu valtuudet toteuttaa niin raitiotien rakentaminen Lielahteen kuin sinne muodostuva asuntorakentaminenkin. Rakennusyhtiö on jo aiemmin rakentanut alueelle Niemenrannan asuinalueita. Tampereen kaupunki ei ole alun perin ollut innostunut alueen asuntorakentamisesta (Aamulehti 15.11.2007, ks. farmit.net). Alueen asuntorakentaminen ei ole siis ollut kiistattomasti yleisten etujen mukaista.

Yleisten hyötyjen vertailusta ei käy ilmi, miksi tarvitaan 13,3 ha:n vesistötyttö. Raitiotie ja kevyen

liikenteen yhteydet Hiedanrantaan ja Lielahteen voitaisiin toteuttaa huomattavasti pienemmällä vesistötyöllä. Ilman tällaista vaihtoehtotarkastelua raitiotien ja kevyen liikenteen yhteyksien syntymistä ei voida laskea vain tämän hankkeen synnyttämiksi yleisiksi eduiksi. Varsinkin, jos kyseiset hyödyt olisivat saavutettavissa ilman Hiedanrannan vesistötyöstä aiheutuvia haittoja. Hallinto-oikeus ei ole huomionnut muutoksenhakijan vastinetta tässä asiassa:

”Pirkanmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue katsoo, että jos raitiotietä ei voida sijoittaa vesistötyöalueelle, valtatie 12 ja kantatie 65 suunniteltu parantaminen ei ole mahdollista ja raitiotien sijoittaminen muualle aiheuttaisi todella suuria haasteita tiejakson sekä uuden maankäytön kehittämiseksi. Pirkanmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue ei kuitenkaan ota kantaa täytön laajuuteen eikä täytön muuhun maankäyttöön. Raitiotie voitaisiin toteuttaa huomattavasti suppeammalla täyttölaajuudella. Hakija ei ole tarkastellut muita kuin laajoja täytöratkaisuja järviolueelle. Nähdäksemme raitiotie voitaisiin toteuttaa myös osittaisella rantatäytöllä siten, että pohjaveden imeytymiskohdille rakennettaisiin silta tai kansi, mikä mahdollistaisi vapaan imeytymisen näissä kohdissa.”

Haittoja on tuotu esiin hyvin valikoivasti. Esimerkiksi maisemahaittaa ei ole huomioitu lainkaan, vaikka on itsestään selvää, että maisema Lielahdesta Pispalaan päin muuttuu pysyvästi, jos vesistötyö toteutuu. Kansallismaisema Tampereen Pispalassa haulitorneineen ei ole enää entisellään, jos Näsijärven sijasta Pispalanharjun edessä onkin uusi asuinalue. Myöskään vaikutuksia Pölkkylänniemen, Näsijärven rannan ja uittotunnelin virkistyskäyttöön ei ole arvioitu kattavasti. Lisäksi vaikutusten arvio Tahmelan lähteeseen on jätetty tekemättä kuten aiemmin toimme ilmi. Kaiken edellä mainitun perusteella hankkeen intressivertailua ei ole tehty asianmukaisesti eikä perustelua asuntorakentamisen yleishyödyllisyydestä ole tuotu esille.

Näsijärven pohjan kantavuus

Vaasan hallinto-oikeus lausuu 2.2.2021 päätöksessään, että

”Hallinto-oikeus katsoo stabiliteetilaskelmien raportissa ”Hiedanrannan vesistötyön rakentaminen” olevan luotettavia ja riittävä selvitys pohjan stabiliteetista. Hallinto-oikeus katsoo, että pohjan kantavuus on riittävä hakemuksen mukaisen täytön rakentamiseksi.”

Muutoksenhaussa ei ole kyseenalaistettu mainitun raportin stabiliteetilaskelmia, vaan todettu, että pohjan kantavuudessa ei ole huomioitu esikuormituspenkan aiheuttamaa lisäkuormitusta. Raportin laskelmien mukaan pohjan kantavuus kestää syvimmissä kohdissa täytön kaksi metriä veden pinnan yläpuolelle, vaikkakin tällöin leikkauslujuuden raja-arvo on hyvin lähellä. Tämän perustäytön päälle kuormattava esikuormituspenkka (4 metriä) ylittää leikkauslujuuden, eli raportin laskentamallia noudattaen pohja ei kestä kuormitusta. Hallinto-oikeuden päätelmä on siis itsessään ristiriidassa raportin ”Hiedanrannan vesistötyön rakentaminen” kanssa.

Luvan hakijalla (Tampereen kaupunki), luvan myöntäjällä (AVI) ja ELY-keskuksella on ollut mahdollisuus kyseenalaistaa muutoksenhaussa esitetty laskelma, mutta valitusprosessin aikana asianomaiset ovat täysin pidättäytyneet kommentoimasta asiaa.

Katsomme, että hallinto-oikeuden päätös on virheellinen ja ristiriitainen, koska yhtäältä hallinto-oikeus katsoo viitatuun raportin stabiliteetilaskemat luotettavaksi, mutta toisaalta ei ota huomioon,

että saman raportin laskentamallia noudattaen pohjan kantavuus ei ole riittävä AVI:n myöntämän täytön rakentamiseksi.

Lisäksi toteamme, että AVI katsoo päätöksessään, että täyttö mahdollistaa asuinrakentamisen saarelle, mutta pohjan kantavuuslaskelmissa ei ole mitenkään huomioitu mainitun rakentamisen aiheuttamaa lisäkuormaa. Vaasan hallinto-oikeus ei ole ottanut mitenkään huomioon muutoksenhakijan vastinetta: ”

”Valituksen alaisessa päätöksessä todetaan, että vesistötäyttö loisi edellytykset esimerkiksi asuinrakentamiseen saarelle. Rakentaminen saattaa kuitenkin vaatia joko paalutusta tai voimakasta tiivistämistä, jotka rikkoisivat savi-/silttikerrokset. Hakemuksessa on korostettu, että täyttö ei vaurioita näitä kerroksia. Huomion arvoista on, että mahdollisen rakentamisen ajankohtana alue ei enää olisi vesilain alaisena, eikä näihin toimenpiteisiin tarvittaisi vesilain mukaista lupaa. Niinpä katsomme, että Vaasan hallinto-oikeuden pitäisi nyt ratkaista, soveltuuko täyttöalue myös rakentamiseen.”

Tuulen vallitseva suunta

Vaasan hallinto-oikeus toteaa 2.2.2021 päätöksessään, että

”Suomen ympäristökeskuksen mallinnuksessa on käytetty tuulena elokuun 2015 havainnot Näsijärvessä sijaitsevan Siilinkarin havaintoasemalta, joka edustaa Näsijärvellä vallitsevaa tuulta. Laskentajaksolle osui kaksi tyyntä jaksoa ja tuulensuunta on vaihdellut, mutta vallitsevin tuulen suunta oli pohjoisen puolella. Muutoksenhakijat ovat viitanneet Pirkkalan havaintoaseman tuulihavaintoihin. Hallinto-oikeus pitää tehtyä mallinnusta asianmukaisena ja riittävänä osoittamaan täytön ja rannan välisellä vesialueella tapahtuvaa veden vaihtuvuutta, vaikka tuulten sekoittava vaikutus on pienempi kuin avoimella alueella.”

Päätöksessä ja sen taustoissa on useita epäselvyyksiä.

- Havainnointiajanjakso on ollut liian lyhyt vallitsevan tuulensuunnan päättelemiseen.
- Päätökseen liittyvä viranomaislausunto on ollut virheellinen.
- Siilinkarin mittausaseman tuulitilastot ovat ristiriidassa AVI:n päätöksessä esitetyn kanssa.
- Vuoden 2015 havaintoajanjakso sijoittuu aikaan, jolloin mittausasema ei ollut käytössä.

Havaintoasemien vertailtavuus ja viranomaislausunnon virheellisyys

Tuulen vallitsevuuden arviointiin tarvittaisiin pitkäaikainen seuranta. Siilinkarilla seurattiin tuulta vain kolmen viikon ajan. Tilastollisesti tätä voidaan pitää pelkkänä näytteenä eikä otoksena, jonka perusteella voitaisiin tehdä päätelmiä tuulen vallitsevasta suunnasta. Ilmatieteen laitoksen mittauspisteet Siilinkarilla ja Pirkkalassa sijaitsevat ilmastollisesti hyvin lähekkäin toisiaan (noin 13 kilometriä). Ne ovat saman alueen mittauspisteitä, jotka on valittu ilmatieteen laitoksen kriteerejä noudattaen. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että kummankaan pisteen läheisyydessä ei sijaitse paikallisesti tuulen suuntaan vaikuttavia merkittäviä geologisia muodostumia. Niinpä niiden mittaukset näillä mittausasemilla ovat verrannollisia keskenään ja ne edustavat saman alueen tuuliolosuhteita. Viitatussa SYKE:n raportissa mittaus tehtiin 3 viikon aikana elokuussa 2015. Tällainen mittaus ei ole satunnaistettu otos, joka oikeuttaisi sellaiseen johtopäätökseen, että vallitseva tuulensuunta olisi yleisesti pohjoisesta. Tampere ja Pirkanmaa ovat yleisesti lounaistuulialueita, mitä tosiseikkaa ei voida Vaasan hallinto-oikeudessakaan muuttaa. Valituksessa

käytettiin Pirkkalan tilastotietoja, koska niitä on käytetty myös Vaitinaron vieressä sijaitsevan Niemenrannan tuuliselvityksessä saman toimijan (Ramboll) taholta. Täyttösaarelle on suunnitella raitiotien ja kevyen liikenteen väylän lisäksi runsasta asuinrakentamista, jolloin aluetta ei muutenkaan voida verrata vesistöalueeseen, vaan se vertautuu paremmin edellä mainittuun rakennettuun Niemenrannan alueeseen.

Lisäksi hallinto-oikeus ei ole ottanut huomioon valituksen perusteluja siitä, että ELY-keskuksen lausunnossaan (liite 10, s. 2) esittämät seuraavat väitteet

”Valituksen liitteenä olevan Niemenrannan tuuliselvityksen mukaan kesäisin vallitseva tuulen suunta on pohjoisesta kuten SYKE:n mallinnuksessakin. Niemenrannan tuuliselvitys pikemminkin vahvistaa virtausmallinnusten oikeellisuutta kuin tuottaa valituksen mainitsemaa ristiriitaa.”

ovat virheellisiä. ELY-keskus siis virheellisesti katsoo, että myös Pirkkalan havaintoaseman tilastojen mukaan vallitseva tuulensuunta olisi pohjoisesta. Niemenrannan tuuliselvitys perustuu Pirkkalan havaintoaseman tuulihavaintoihin. Tähän muutoksenhakijat antoivat asian aiemman käsittelyn aikana vastineen:

”Niemenrannan tuuliselvityksen tilastojen mukaan (...) pohjoinen tuuli ei ole kesäisin vallitseva. Kesäisin (kesä-, heinä- ja elokuu) keskimääräinen pohjoistuulen prosenttiosuus on 10,7. Tätä pienempi osuus on koillistuulella (8%), itätuulella (7,7%), kaakkoistuulella (10,3%) ja luodetuulella (10,3%). Pohjoistuulta yleisempiä tuulensuuntia ovat etelä (16%), lounas (14,3%) ja länsi (12,3%). Tyynen osuus on 10%. Pohjoistuulen keskimääräinen voimakkuus on 3,0 m/s. Tätä matalampia keskimääräisiä tuulen nopeuksia esiintyy koillisesta (2,9 m/s), kaakosta (2,8 m/s), luoteesta (2,9 m/s). Pohjoistuulia voimakkaampia tuulia kohdistuu idästä (3,1 m/s), etelästä (3,1 m/s), lounaasta (3,5 m/s) ja lännestä (3,4 m/s). Etelä, lounas ja länsi ovat siis vallitsevia tuulensuuntia yleisyydessä ja voimakkuudessa.

Virheellisen tulkinnan taustalla on mahdollisesti Niemenrannan tuuliselvityksessä esitetty lause: ”Kevään ja kesän aikana esiintyy tilastollisesti jonkin verran enemmän pohjoistuulia.” Tuulisuustietojen perusteella tämä ei voi tarkoittaa, että pohjoistuuli olisi kesällä vallitseva, vaan että keväällä ja kesällä pohjoistuuli on yleisempi kuin pohjoistuuli syksyllä ja talvella.

Yllä esitetyn perusteella katsomme, että hallinto-oikeuden päätös perustuu sekä virheelliseen viranomaislausuntoon että virheelliseen tulkintaan mittausasemien tulosten vertailukelpoisuudesta ja tilastollisesta aineistosta.

Siilinkarin havaintoaseman tuulitilastot

Ilmatieteen laitoksen avoimen datan perusteella myös Siilinkarin havaintoasemalla vallitseva tuulen suunta on etelästä ja lounaasta. SYKE-mallinnuksessa käytettiin havaintoajanjaksoa 9.8.2015–30.8.2015. Taulukkoon 1 on kerätty vastaavalta aikaväliltä 1.8.-30.8. tuulen suunnat (prosenttiosuudet) perustuen tuntikohtaisiin havaintoihin vuosilta 2014 ja 2016-2019 Siilinkarin havaintoasemalla. Taulukossa yksi prosentti suhteutuu noin viiden ja puolen tunnin aikaan tuulen suunnassa. Vuosi 2015 puuttuu, koska kyseisen vuoden vastaavan aikavälin tietoja ei ole saatavilla. Jokaisen vuoden seurantajaksona vallitseva tuulen suunta oli etelästä (S) tai lounaasta (SW). Viiden

vuoden keskiarvona keskimääräinen vallitseva tuulen suunta oli etelästä (28,2%). Lounaistuuli oli toiseksi vallitsevin tuulen suunta (23,3%). Pohjoistuuli (N) osuus oli 7,8% ja koillistuulen (NE) 4,8%. Hakemuksessa koillistuuli oli mainittu vallitsevaksi vuoden 2015 havaintojaksolla. Mikäli väite pitää paikkansa, niin havaintojakso oli todella poikkeuksellinen, eikä siihen perustuvaa mallinnusta voida pitää luotettavana.

	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW
2014	16,1	10,2	4,2	7,6	24,2	21,9	9,3	6,6
2016	8,9	7,2	9,8	16,4	21,4	17,8	12,1	6,4
2017	9,8	1,9	2,3	11,3	32,9	21,6	8,5	11,3
2018	1,5	2,8	5,9	11,0	33,3	25,1	13,6	6,8
2019	2,8	1,9	1,9	17,4	29,3	30,2	10,8	5,3
keskiarvo	7,8	4,8	4,8	12,7	28,2	23,3	10,9	7,3

Taulukko 1: Tuulensuunta ajanjaksoilla 9.8-30.8 Siilinkarin havaintoasemalla

SYKEN tekemässä mallinnuksessa käytettiin Siilinkarin sääasemalta mitattuja tuulisuustietoja Ilmatieteen laitoksen avoimen rajapinnan kautta. Täysin epäselväksi jää, että kuinka tämä on mahdollista, koska ajanjaksolta 9.8.2015–30.8.2015 ei ole saatavissa tuulisuusdataa. Siilinkarin havaintoaseman peruskorjaus aloitettiin heinäkuun viimeisenä päivänä 2015 ja sen yhteydessä kaikki havaintolaitteet uusittiin, eikä asemalla tehty havaintoja peruskorjauksen aikana. Ilmatieteen laitos on vahvistanut asian 9.3.2021 sähköpostiviestissä: ”Asemalla oli vuonna 2015 elokuusta marraskuun alkuun kunnostustöitä, minkä johdosta havaintoja ei ole tuolta ajalta olemassa.”

Epäselvyydet hallinto-oikeuden päätöksenteossa

Vaasan hallinto-oikeuden päätöksenteossa on epäselvyyksiä, sillä hallinto-oikeus on linjannut 20.4.2020 Pirkanmaan ELY-keskukselle lähettämässään sähköpostissa (liite 11, s. 7), että vesistötyön valmistelutöiden toimenpidekiellolle ei ole tarvetta. Kuitenkin asian esittelijä on 7.10.2020 käymässään puhelinkeskustelussa Tampereen kaupungin palkkaaman asianajan Riitta Rämän kanssa antanut ymmärtää (liite 11, s. 7), että hallinto-oikeudella ei ole vielä selvillä ketkä hallinto-oikeuden tuomareista ylipäätään ratkaisevat kyseistä asiaa. Kuka on tehnyt päätöksen toimenpidekiellon tarpeettomuudesta, jos tuomareitakaan asiaan ei ole vielä valittu? Kyseistä 20.4.2020 tehtyä hallinto-oikeuden linjausta ei ole myöskään annettu tiedoksi muutoksenhakijoille.

Tampereella 11.3.2021

Marko Junkkari
puheenjohtaja
Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry

Jari-Pekka Tamminen
sihteeri
Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry

Liitteet

Liite 1: Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös 9/2020 Hiedanrannan vesistötyttö sekä valmistelulupa, Tampere (pätös annettu julkipanon jälkeen 20.1.2020).

Liite 2: Vaasan hallinto-oikeuden 2.2.2021 tekemä päätös 21/0002/1.

Liite 3: Vaasan hallinto-oikeuden 13.12.2019 tekemä päätös 19/0246/2.

Liite 4: Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös 20/1058/2 Rakentamisen poikkeamispäätöstä koskeva valitus (annettu julkipanon jälkeen 28.12.2020).

Liite 5: Lielahden – Santalahden välisen ranta-alueen maatutkaluotauksen (Geo-Work Oy 2019) rakennetulkinta. Mäkinen Joni. 20.5.2019.

Liite 6: Tampereen Hyhkyn alueen päivitetty pohjaveden virtausmalli 2019. GTK. 16.8.2019.

Liite 7: Santalahden alueen PIMA-tutkimukset. Raitiotieallianssi. 26.3.2019.

Liite 8: Pirkanmaan ELY-keskuksen arvio Pirkanmaan pohjavesien tilasta 18.12.2019.

Liite 9: Vastine lisäselvitysten johdosta, Vaitinaron vesistötäyttö sekä valmistelulupa, Tampere. Pirkanmaan ely-keskus. 11.9.2019.

Liite 10: Vastine Tampereen ympäristönsuojeluyhdistyksen ym. valituksesta, Hiedanrannan vesistötäyttö sekä valmistelulupa, Tampere. Pirkanmaan ely-keskus 7.5.2020.

Liite 11: Vaasan hallinto-oikeuden diaarilehti asiassa 00303/20.

Viitteet

Aamulehti 15.11.2007, ks.

<https://www.farmit.net/metsalehden-metsauutiset/2007/11/16/lehtikatsaus-uruguayn-tehdas-tuottaa-jo-sellua>

Henry Lämsä / Yle. Saatavissa:

https://images.cdn.yle.fi/image/upload//w_1198,h_674,f_auto,fl_lossy,q_auto:eco/13-3-10608951.gif

Tampere tahtoo rakentaa himoittuja kerrostaloja järven päälle – jääkauden oikut uhkaavat estää suunnitelman. Yle Uutiset 28.1.2019 klo 10:13. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10602424>

Yhteistoimintasopimus Tampereen Lielahden alueen kehittämistä. YIT Group 16.6.2005.

Saatavissa: <https://www.yitgroup.com/fi/news-repository/porssitiedotteet/yhteistoimintasopimus-tampereen-lielahden-alueen-kehittamisesta>